

Major gšt. Jiří Sommer:

Předpoklady příští války.

(Dokončení.)

Počátek války.

Mezinárodní morálka světovou válkou poklesla. Všecky drobné války a válečné akce vedené po světové válce začaly bez formálního vypovězení války. Válčí se stále, ač všechny státy podepsaly pomalu desítky protiválečných paktů a války se zřekly. Sankce Společnosti národů proti útočníku se neuplatňují, a když, tak jen proti slabým.

Žádný pakt nás před válkou neochrání. Vývoj spěje k stavu před světovou válkou — k aliancím. Spojence najde jen ten stát, který má zdatnou armádu. Ale ani hodnotu spojenců nelze přeceňovat; smlouvy se v daný okamžik neplní podle ducha smlouvy, ale podle toho, jsou-li pro smluvní strany ještě výhodné. Jen pro dané slovo neobětuje dnes žádný stát ani jednoho vojáka. To je třeba mít stále na mysli: spoléhat na sebe víc než na všechny spojence dohromady. Dnes existuje jen spojení zájmů, ne citu. A národní zájem se rychle mění.

V budoucnosti při politickém napětí nesmíme čekat na formální vypovězení války. Nesmíme se dát útokem překvapit. Musíme — aspoň pro počátek — počítat, že budeme odkázáni sami na sebe. Musíme být proto stále na stráži!

Přepad válkou.

Dejme si následující předpoklad: Vláda určitého státu není spokojena se status quo. Ví přesně, že se nedá změnit jinak než silou. Určí si tedy dobu — řekněme tři let — k přípravě zamýšlené válečné akce.

V této době si doplní mírové zásoby, zmodernisuje mírovou výzbroj armády (nejlepší a nejmodernější vzory zbraní), připraví si mobilisaci válečného průmyslu; zajistí si potřebné suroviny, umístí v továrnách stroje, zapracuje odborný personál, atd.

Jeden až dva měsíce před určenou lhůtou zahájí válečnou výrobu. Započetí válečné výroby neujde ovšem pozornosti sousedů. Ohrožený stát podnikne diplomatické kroky, akci ke Společnosti národů. Začne zdoluhavé mezinárodní vyjednávání, kterým útočník získává jen další čas.

Oběť útočníka je ve velké nevýhodě. Z finančních důvodů nemůže mít mírovou výzbroj a mírové zásoby nejmodernější, děla, letouny a tanky posledních vzorů. Průmyslovou mobilisaci zahájí daleko později.

Útočník, který by tajně připravil válku, měl by od počátku výhodu nejen lepší výzbroje, ale i rychlejší dodávky válečného materiálu. Výhody toho druhu se dají dnes vyvážit jen nadlidským úsilím a krvavými obětmi.

Tyto vyhlídky jsou lákavé pro národy bez skrupulí, odhodlané k válce. Rozhlédneme-li se Evropou, najdeme takových národů hned několik, a to v situaci, která není nepodobna našemu předpokladu.

Pro nás je nebezpečnější přepad tajně připravenou válkou než útok — sice s překvapením, ale materiálně nepřipravený.

Proto je třeba po té stránce možné protivníky dobře střežit.

Preventivní válka.

Obrana proti přepadu válkou je toliko v preventivní válce. To znamená: přepadnout protivníka dříve, než bude se svými přípravami hotov. Posoudit ovšem, kdo připravuje přepad válkou a kdo preventivní válkou, bude velmi obtížné. Každý stát bude o sobě tvrdit, že připravuje preventivní válku — proti přepadu válkou, který chystá souseď.

Rakousko-Uhersko tvrdilo, že tažení do Srbska 1914 je preventivní válkou. Totéž tvrdí dnes Itálie o tažení do Habeše.

Poněvadž válečné přípravy nelze dnes utajit — je sta cest, jak je lze i bez špionáže bezpečně zjistit — začínají závody ve zbrojení, které jsou předchůdcem války.

Vzdušná válka ?

Theorie vzdušné války pochází z Itálie. Souvisí to s její zeměpisnou polohou. Pozemní italské hranice tvoří většinou těžký horský terén, kde šest měsíců v roce je zima. Proniknutí horskými soutěskami je pro moderní armádu v létě těžké — v zimě nemožné.

Vnikajícího nepřitele lze zadržovat poměrně slabými pozemními silami; v soutěskách lze jej ničit letectvem — protože nemůže nikam vyhnout, ani se rozvinout.

Jádro italského průmyslu leží v severní Itálii a té může nepřátelské letectvo snadno dosáhnout.

Z těchto důvodů čeká Itálie rozhodnutí válečného konfliktu spíše ve vzduchu než v dobrodružné ofenzivě v horách. Proto má též Itálie organizováno letectvo jako samostatné vojsko vedle pozemní armády a námořnictva.

Zvláštní italské poměry neplatí pro nás. Je jisté, že letectvo bude mít v příští válce důležitou úlohu, hlavně na jejím počátku. Letectvo způsobí, že válka od prvního okamžiku půjde na nůž. Učinilo-li letectvo od války obrovské pokroky, platí totéž o obraně proti letadlům, která po válce nespala a je rovněž na výši. Teprve válka ukáže, kdo s koho.

Válka se vedla vždycky na důležitých dopravních cestách — ať už na zemi nebo na moři. K válce vzdušné by mohlo dojít — až gros transportu půjde vzduchem — a k tomu je ještě daleko.

Válka motorů ?

Tvrzení, že válku rozhodne v budoucnosti motor, mohlo vzniknout jen v Anglii. Anglie je bohatá země s rozsáhlým těžkým průmyslem. Ta by si nejspíše mohla dovolit vybavit každého bojovníka tankem.

Podle této teorie je nechráněný pěšák na moderním bojišti nemožný. Tím spíše jezdec. Válku má rozhodnout motomechanisovaná armáda složená z tanků, motorisovaných děl a motorisované pěchoty, která ovšem bude mít jen policejní úlohu: obsazovat dobyté území.

Slabiny této teorie jsou zřejmé: Co si počne motomechanisovaná armáda v lese, v horách, v zimě, na jaře a na podzim v rozmoklém terénu, kdy ani jeden tank nezabere? Co zbude z této armády, nebude-li náhodou fungovat zásobování pohonnými hmotami? Pěšák a jezdec dovede žít z kraje a bojovat i o hladu, ale motor žádná morální domluva nepřivede k tomu, aby udělal jen krok bez benzínu.

Motomechanisovaných armád se v dohledné době nemusíme obávat, spíše motomechanisovaných vyšších jednotek, které by operovaly v rámci

pozemní armády. Tyto jednotky, nasazené v pravý čas a v citlivém směru, mohou přivést rozhodnutí v bitvě. Uplatní se zvláště na počátku války při nájezdech k rušení protivníkovy mobilisace nebo k zajištění operační základny na nepřátelském území.

Bakteriová válka?

Bakteriová válka záleží v umělém šíření epidemie v nepřátelském vojsku nebo kraji. Zdá se, že tento způsob válčení nemá vyhlídek na úspěch; proti většině bakterií máme dnes spolehlivou ochranu, ostatní zárodky by byly dvojsečnou zbraní.

Účinnost všech bojových prostředků záleží hlavně v překvapení. Naděje, že by se podařilo najít novou sdělnou chorobu a udržet ji v tajnosti, jsou nepatrné.

Ke vzniku epidemie nestačí jen existence bakterií; je ještě třeba, aby zárodek byl vpraven do těla příslušnou cestou. Mnohé nemoci lze přenášet jen přímým stykem. Balit zárodky do střel (leteckých pum) není možné, byly by zničeny teplem, které se vyvine při explozi. Rozprašování bakterií z letadla by bylo možné jen v malé výšce, a to je pro letoun velmi nebezpečné. Agenti mohou zamořit jen některá místa a při tom jsou sami nejvíce ohroženi.

Nepochybuji o tom, že v příští válce dojde k pokusům o bakteriovou válku — lze však očekávat, že při řádných profylaktických a hygienických opatřeních tyto pokusy budou bez vlivu na výsledek války.

Plynová válka.

Boj plynem v příští válce nebude novinkou. Známe jeho formy již ze světové války. Je jisto, že bude dokonalejší: zatím byly vynalezeny účinnější bojové látky.

Boj plynem je ovšem omezen počasím. V našich krajinách, kde věčně fouká a často prší — najde se sotva 50 dní v roce, kdy lze plynu s výhodou použít. V pohybné válce na užití plynu ve větších rozměrech není čas. Plyn zůstane proto i nadále zbraní spíše příležitostnou než pravidelnou, už proto, že jeho účinek je zaručen jen proti živým nechráněným cílům. Dobré ochranné prostředky pro osoby a zvířata jsou ovšem podmínkou úspěšného boje proti plynu.

Pohybná válka či stabilisace?

Rychlého vítězství lze dosíci jen pohybnou válkou. Přes pokroky motorisace a mechanisace v armádách nelze v příští válce vyloučit možnost ustálení front tam, kde se utkají velké síly na malém poměrně prostoru — na př. na bojišti německo-francouzském anebo francouzsko-italském.

V našich poměrech, kdy naše armáda může válčit na frontě velmi široké, je jakákoli stabilisace nemožná.

Z á v ě r.

Způsob boje se nezměnil v své podstatě od pravěku. Boj na dálku byl vždy veden vrháním střel. Do vynalezení střelného prachu vrhal člověk střely (šipy, kamenné koule) lukem anebo různými přístroji. Po vynalezení střelného prachu nastoupily na místo luků a praků pušky a děla, později i samočinné zbraně. Takový byl též ráz boje ve světové válce.

V příští válce budou opět vrhány střely, které zabíjejí samy nebo obsahují bojové plyny, zápalné látky i choroboplodné zárodky. Revoluce ve válčení nastane, až věda vynalezne způsob, jak ovládat elektrinu nebo jinou sílu, která by dovolila na libovolnou vzdálenost zabíjet lidi, ničit stroje atd. V takové válce by se mohlo utkat i Švýcarsko s Japonskem. Pro takovou válku — tajemných paprsků — vývody, které jsme zde učinili, ovšem platit nebudou.

Zatím nejsme tak daleko. Od světové války se válčí ve světě s malými přestávkami nepřetržitě. A přece jsme neslyšeli, že by některý stát použil nějakých záhadných zbraní a tím si zajistil rychlé vítězství. Platí to i o velmocích: Francie dvě léta zápasila s Abd-el-Krimem, Japonsko stálo mnoho obětí, než zdolalo Číňany u Šanhaje, Itálie jen velmi zvolna proniká do Habeše. A při tom válčící velmoci nikdy nenarazily na stejně hodnotného protivníka!

Příští válka bude válkou materiálu. Musíme počítat s tím, že se protivník tajně na válku připraví a nás přepadne, aby v krátkém válečném tažení rozhodl válku na našem území v svůj prospěch.

Čelit přepadu mohou jediné stálá opevnění hranic a rychlé jednotky. Začít válku umožní nám mírové zásoby, pokračovat v ní — mobilisace válečného průmyslu, vyhrát ji — moderně vyzbrojená, dobře vycvičená a vedená početná armáda.

Literatura.

Mimo jiné literatury revuální:

Militär-Wochenblatt 1933/34: šifra 38: Das Rezept zum Siege.

H. Nehring: Heere von Morgen.

Revue des deux mondes 1933: gen: Debeney: Les exigences de la guerre de matériel.

Revue militaire française 1935: plk. Didelet: Notes sur la guerre de mouvement.

The Army Quarterly 1935: pplk. Hutschinson: The army of to-morrow.

Literární přehled.

Div. gen. inž. S. Bláha: Co dal Masaryk armádě a brannosti národa. Vydal Vědecký ústav vojenský v prosinci 1935 jako 4. svazek Propagační knihovny „Za míru a za války“, str. 88, cena Kč 6, pro členy 5 Kč.

Div. gen. inž. S. Bláha, přednosta vojenské kanceláře prezidenta republiky a prezident Vědeckého ústavu vojenského, vydává ve chvíli historického významu brožuru, napsanou v rámci oslav 85. narozenin prezidenta republiky, a určenou především pro příslušníky armády. Sleduje její účel informační a propagační. Informační tím, že díky své úřední funkci stál po delší dobu v bezprostřední blízkosti našeho prvního vrchního velitele armády a měl možnost čerpat své osobní poznatky z přímého styku s preside-

tem, je tudíž oprávněn více než kdo jiný objasnit a tlumočit jeho názory o armádě a obraně státu, z nichž některé jsou obecně dosud méně známé; propagačně má spisek svůj význam v celém svém pojetí, je psán psychologicky záměrně a hodnotně, slohem jasným a přístupným i prostému vojákovi.

Autor dělí obsah spisku na čtyři části; v první líčí Masarykovu koncepci branné politiky a její vznik, v druhé mluví o jeho vlivu na vytváření naší demokratické armády, další část nám představí Masaryka jako představeného a v závěru jsou shrnuty velmi přehledně Masarykovy zásady budování armády. Úvodem autor pojednává v populární kapitole o funkci vrchního velitele a o jeho kontaktu s armádním prostředím.